

'האומות המאוחדות' הייתה ספינת עץ דו-תרנית בעלת תפוסה של 350 טון מונעת בכוח מפרשים ובמנוע דיזל, אורכה היה 27 מטרים ורוחבה 8 מטרים, שמה המקורי היה Archimedes ושם הצופן שלה היה 'הזקן'.

הספינה נרכשה על ידי סוכני המוסד באיטליה והועברה לפורטו ונרה לצורך הכנתה. עבודות ההכנה כללו בניית תאי שירותים ומטבח על הסיפון העליון ובנייתם של 500 דרגשים. הדרגשים נבנו באמצעות צינורות שנועדו לשמש פיגומי בניין, שיטה שאומצה על ידי המספנה בפורטו ונרה ומומשה במספר אניות בהצלחה. את העבודות בצעו פועלי מספנה מקומיים וצוות המלווים המיועד.

למפקד ההפלגה התמנה דוד מיימון, איש פלי"ם שזו לו הפלגתו השלישית כמפקד ואילו הצטרף כמלווה עימנואל ורדי גם הוא איש פלי"ם. כ'גדעונית' להפלגה זו צורפה שושנה כרמלי (קלירס). כן נשכרו שירותיהם של רב חובל ושבעה אנשי צוות איטלקיים.

עם סיום ההכנות הפליגה הספינה לחוף פשיה-רומנה, חוף אותו מצאה עדה סרני כמתאים להעלאת מעפילים וממנו יצאו מספר אניות בסתיו 1947.¹ ההפלגה דרומה ארכה 24 שעות ובשלב זה הובאו המעפילים אל החוף.

העלאת המעפילים לאנייה נעשתה באמצעות סירות גומי גדולות (אמריקאיות) אותן משכו המלווים והמעפילים בכוח ידיהם לאורך כבל שנמתח מהספינה אל החוף. על החוף בנו המלווים מזח קטן עשוי פיגומי בניין, מאותו חומר ממנו בנו את בסיסי הדרגשים. מצב הים לא היה נוח, העבודה ארכה 7 שעות ובסופו של דבר ב-24 בחודש בשעה 0530 בבוקר יצאה האנייה לדרכה.² השמירה על החשאיות בזמן ההכנות ובזמן העלאת המעפילים הוכיחו את עצמם – האנייה לא התגלתה. יתכן שתרמה לכך בחירתו של התאריך 24 בדצמבר שהוא יום חג לנוצרים (כריסמס). גם יום ההגעה לארץ תוכנן ליום חג, ה-31 בדצמבר (סילבסטר) מתוך הנחה שם בלילה זה יהיו הבריטים עסוקים בחגיגות.

ההפלגה תוכננה להתבצע לאורך החופים, הספינה לא צוידה באמצעי ניווט אסטרונומי המאפשרים ניווט בלב ים. נתיב האנייה עבר במצר המסינה ומשם מצפון לכרתים, מצפון לקפריסין ודרומה לאורך חופי הלבנט.

¹ סרני- ספינות, עמ' 174.

² אמ"ה תיק אומות מאוחדות מברק מס 91 מלאונרד לארנון 24.12.47 שעה 2010

ב-29 בדצמבר נתקבל באנייה מברק הקובע כי שמה של הספינה הוא 'האומות המאוחדות' לכבוד ההחלטה החשובה שהתקבלה בכ"ט בנובמבר וכדי להזכיר לבריטים את הצידוק להפלגה.³

ב-30 בדצמבר הגיעה לספינה הוראה כי חוף הנחיתה יהיה בנהריה אך ב-31 לחודש שונתה ההוראה לחוף תל אביב

עקב האניות הגדולות ומצב הביטחון⁴

'האניות הגדולות' הן ה'פאנים' שהיו אז בדרכן דרומה במעבר הדרדנלים ו'מצב הביטחון' מתייחס למהומות שהתחוללו בארץ מאז החלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר. משמעות ההוראה הייתה להקיף ממערב את האזור המכוסה על ידי מטוסי הסיוור ובכך להאריך את הדרך בכ-300 מייל לפי חישובו של המפקד. מיימון לא סמך על המנוע וגם לא רצה להחמיץ את יתרון הנחיתה בחג הנוצרי והחליט שלא למלא את ההוראה.

במרחק שני ימי הפלגה מחופי הארץ פורקו המטבח ושלושת תאי השירותים המאולתרים שהותקנו על הסיפון, כל סממן להימצאותם של אנשים רבים באנייה הוסר והמעפילים נצטוו שלא לעלות לסיפון כלל.⁵

כשהפליגה האנייה לאורך חופי הלבנט הייתה תשומת הלב של הצי נתונה למעבר הדרדנלים שם עברו בדרכן דרומה 'פאן יורק' ו'פאן קרשנט', נראה כי חגי הנוצרים והפלגתן של 'האניות הגדולות' הגדילו את סיכוייה של האנייה לחמוק. המודיעין גם הוא לא התריע על הגעת האנייה.⁶

ב-1 בינואר בשעה 09:30 כשהייתה האנייה בקרבת החוף בין צור לצידון חלף מטוס מעל הספינה, להערכת המפקד ספינתו לא זוהתה. בשעה 11:30 כשהייתה הספינה בקרבת ראש הנקרה נראתה באופק המשחתת Chevron דוד מיימון החליט להפליג דרומה, קרוב לחוף ככל הניתן, ולנחות בחוף נהריה. המשחתת הבריטית לא דלקה אחרי האנייה וגם אין עדות לכך שדיווחה על כך. לפי התגלגלות הארוע בהמשך נראה כי הבריטים אבדו עניין בציד אניית מעפילים קטנה.

הספינה הגיעה בשעה 12:00 אל מול חוף נהריה פנתה מזרחה ועלתה לאור היום על הסלעים שבקרבת החוף. מאחר ונחיתת הספינה תוכננה להתבצע בתל אביב הניח המפקד שלא ימתינו לו סירות הורדה בחוף בנהרייה ותכנן את נחיתתו באמצעים העומדים לרשותו. על הסיפון נפרשו שני חבלים ארוכים ושתי סירות החתירה שהיו על הסיפון הוכנו להורדה. עבודת ימאות זו נעשתה על ידי המלחים

³ אמה תיק אומות מטוחדות מה=ברק 29 דצמ' 1650 מארנון לזקו ב

⁴ אמ"ה תיק האומות המאוחדות, דן המפקד סנפיר **לברר ממת**

⁵ אמ"ה - דוח מן 7.1.48

⁶ ניניאן – פטרול, עמ' 157.

האיטלקים. עם עליית הספינה על השרטון הורדו הסירות והועברו החבלים אל החוף, בנתיים הגיעו סירות חתירה נוספות של הפועל נהריה לסייע. המעפילים גלשו לאורך החבלים אל החוף, אחרים קפצו למים ושחו את המרחק הקצר בכוחות עצמם, הסירות של הפועל נהרייה הגישו עזרה, התהליך ארך קרוב לשלוש שעות.⁷ פעולת ההורדה לא הופרעה, מספר שוטרים ששהו באזור הוזמנו לבית הקפה הסמוך והסכימו להעלים עין.⁸ איש לא הזניק סירת משטרה וגם כוחות הצבא שהגיעו בשעה 14:40 לא מיהרו להתערב. עוצר וחיפושים החלו רק לאחר מכן. נתפסו רק מעפילים בודדים ואלה הועברו לידי נציגי הסוכנות, הבריטים לא התאמצו לעצורם ולשגרם לקפריסין, נראה כי הדרגים המבצעיים של המשטרה, הצבא והצי קלטו או חשו כי המצוד איננו רלוונטי עוד.

---

⁷ דרך בים סיפורו של דוד מיימון עין חרוד נובמבר 2007 עמ 25

⁸ אמ"ח תיק אומות מאוחדות דו"ח טנא 4.148